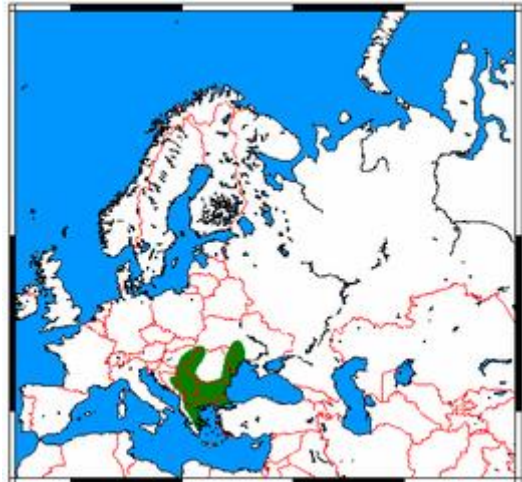

Nyugati földikutya

Magyarországon fokozottan védett.
Eszmei érték: 1 000 000 Ft

Elterjedési területe

A nyugati földikutya (*Spalax leucodon*) az emlősök (Mammalia) osztályának a rágcsálók (Rodentia) rendjébe, ezen belül a földikutyafélék (*Spalacidae*) családjába tartozó fokozottan védett állatfaj.

Rendszertan

A *Nannospalax* alnemet ma már sok kutató önálló nemnek tekinti, ezért a korábbi *Spalax leucodon* inkább helyett, mint mellett a *Nannospalax leucodon* tudományos név használata is elterjedt. E faj valójában egy *szuperszpeciesz*, más néven *nagyfaj*, melybe több, életmódját és ökológiai igényeit tekintve hasonló, de eltérő kromoszóma-számmal jellemezhető, tehát genetikailag izolált biológiai faj tartozik.

A fajcsoport helyes tudományos neve a következő: *Nannospalax (superspecies leucodon)*. Kárpát-medencében honos fajok: erdélyi földikutya (*Nannospalax (leucodon) transsylvanicus*), magyar földikutya (*Nannospalax (leucodon) hungaricus*), délvidéki földikutya (*Nannospalax (leucodon) montanosyrmiensis*), szerémségi földikutya (*Nannospalax (leucodon) syrmiensis*).

Előfordulás

Közép- és Délkelet-Európa sztyeppréjtjein, vagy az ezek helyén kialakult mezőkön, külterjes mezőgazdasági területeken fordul elő. A Kárpát-medencében előfordul az Alföldön (bővebben az egyes fajok előfordulásánál) és az Erdélyi-medencében.

Megjelenés

Patkány nagyságú, hengeres testalkatú rágcsáló, hossza 15–24 cm, súlya 25–35 dkg. A föld alatti életmódhoz alkalmazkodva fülkagylói nincsenek, szemeit bőr borítja. Nincsen farka, és nincsenek erőteljes ásólábai, mint a vakondnak, a föld alatti járatait inkább a fejével túrja. Bundájának színe a többé-kevésbé a helyi talaj színéhez hasonló.

Érzékszervek

Szeme gombostűfejnyi csökevényes szerv, képalkotásra nem alkalmas, de a fény jelenlétét érzékeli. A földikutya biológiai óráját a nappali fényhez és az éjszakai sötétséghez igazítja. Képesek észlelni a Föld mágneses terét és ezt is használják a tájékozódáshoz. Fejüket a járat tetejéhez ütögetve szeizmikus rezgéseket keltenek, melyek a talajban levő különféle tárgyakról

eltérő módon verődnek vissza. Érzékelik a visszaverődő rezgéseket, segítségükkel háromdimenziós képet alkotnak környezetükről. Ezeket az információkat agyuk azon része dolgozza fel, mely a felszínlakó állatoknál a látásért felelős. A kopogtatás révén nemcsak tájékozódni tudnak, hanem a szomszédos egyedek ily módon is kommunikálnak egymással.

Életmód

Életük jelentős részét - ideális esetben az egészet - a felszín alatt kiépített járatrendszerükben töltik. A felszínen történő mozgásnak egyik oka lehet rendkívüli belvíz, áradás, mely értelemszerűen járataik elhagyására kényszeríti az állatokat. Nagymértékű és tartós szárazság következtében olyan keményre szikkadhat a talaj, hogy járatokat építeni annyi energiabefektetéssel járna, ami miatt már megéri a veszélyt vállalva feljönni táplálékért. Egyes esetekben a felszínen gyűjtenek száraz fűvet a fészekkamra kibéleléséhez is, ami nem szokványos viselkedés, mert a gyökereknél fogva be tudják húzni a fűcsomókat. Az önálló életet kezdő kölyköknek az anyaállat rendszerint leválasztja járatrendszerének egy kis részét, melyből kiindulva az utód képes önálló járatrendszert építeni magának. Ha erre valamilyen okból, például a populáció túl nagy egyedsűrűsége miatt, nincs lehetőség, akkor a fiatal állatok a felszínen vándorolva keresnek új élőhelyet. Ez a leggyakoribb oka a földikutya felszínen történő megtalálásának. Arra is vannak adatok, hogy ha két példány a föld alatt véletlenül találkozik és összeverekednek, a vesztes fél a felszínre menekül.

Túrásai jellemzően szélesebbek és magasabbak a vakondénál, egyenes vonal vagy ív mentén sorakoznak egymástól 1,5–2 m távolságra. A járatok átmérője 6–9 cm, faluk tapinthatóan kemény, keresztmetszetük kerek (nem enyhén ovális mivel nem a lábaival ás), nem lógnak bele gyökerek. Nincs felszínre vezető nyitott járata. A vakond több kisebb egymáshoz közelebbi túrást készít. Mivel nemcsak tipikus túrák, túráscsoportok készülnek, nem könnyű azonosítani a túrák készítőit.

Alagútrendszerét a járatokon kívül élelemraktárak, fészkek és üledékgödrök alkotják. Állandó járatai kemény, kötött talajban 10–15 cm, laza homokos talajban főleg a fészkek közelében 150–180 cm mélyen is haladhatnak. Az állandó járatok fala kemény, mert a felesleges földet az orrával a falakba döngöli. Előfordul, hogy mélyebb talajrétegekből származó sárgafölddel, agyaggal is kítapasztja ezek falát. A járat nedves, agyagos falában gyakran látható orrának lenyomata. Az ideiglenes táplálkozó járatok a felszín közelében a gyökérszárakban futnak, használat után gyakran eltömi őket.

Növényevő, föld alatti gyökereket, gumókat, hagymákat fogyaszt. Évtizedekkel ezelőtt még mezőgazdasági kártevő volt pl. a makói hagymaföldeken, de kárpát-medencei állományai ma már lemorzsolódtak, lecsökkentek, és a teljes kihalás közelébe sodródtak. Erősen territóriális állat, a párzás és szaporodás időszakán kívül magányosan él. Az állatok föld alatti hangjelzésekkel kommunikálnak a szomszédos járatok lakóival.

Szaporodás

A párzásra január és március között kerül sor, ez egy túráskészítés szempontjából meglehetősen aktív időszak. A párzás a járatrendszerben történik, a nőstények rendszerint évente egyszer ellenek, kb. 28 nap vemhesség után. Az utódok száma 1-6, leggyakrabban 2 vagy 4. A kölykök többnyire április közepéig megszületnek, ha az utódok valamilyen okból elpusztulnak, valószínűleg második párzásra is sor kerülhet. A szétterjedésük időpontjára vonatkozó adatok ellentmondásosak, legkésőbb ősszel a fiatalok elhagyják az anya járatrendszerét és önálló életet kezdenek.

Védelem

Létszámcsökkenését korábban a mélyszántás bevezetése, manapság inkább az élőhelyeinek átalakítása, útépités, csatornázás okozza, mely elpusztítja egyedeit, az esetleges túlélőket pedig elszigeteli, ezért élőhelyein nem végezhetnek ilyen irányú munkákat. Fogságban tartott példányai nem maradtak élve, zárttéri szaporítási kísérletei sem vezettek eredményre.

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Nyugati_f%C3%B6ldikutya